

Ігор Буцик,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, Україна)

Ihor Butsyk,

Candidate of pedagogical Sciences (PhD),
Associate Professor, National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
i_butsyk@ukr.net

ОБҐРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОІНЖЕНЕРІЇ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН)

REASONING OF ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE DEVELOPMENT OF RESEARCH COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS IN AGROENGINEERING (ON THE EXAMPLE OF STUDYING OF AGRICULTURAL MACHINES)

У статті подано результати проведеного аналізу сутності організаційно-педагогічних умов, охарактеризовано навчальний процес у межах методичної системи навчання та висвітлено перелік педагогічних факторів розв'язання суперечностей проблеми розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин, з яких виокремлено домінуючі фактори. Подано узагальнену характеристику обґрунтованих організаційно-педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин з опорою на реалізацію у навчальному процесі системного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного підходів з врахуванням відповідних їм процесів, що утворюють розвивальне середовище.

Ключові слова: дослідницька компетентність, фахівець з агроінженерії, організаційно-педагогічні умови, сільськогосподарські машини, системний, компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, інтегративний підходи.

This article deals with the next questions: the results of the conducted gist analysis of organizational and pedagogical conditions; the characteristics of studying process within the methodical training and the list of pedagogical factors for solving the contradictions of the problem of development of research competence of prospective specialists in agricultural engineering during the process of studying of agricultural machinery, out of which dominant factors are singled out is accented. General characteristic of grounded organizational and pedagogical conditions of the development of research competence of specialists in agricultural engineering during the studying of agricultural machinery that is based on the realization of systematic, competence, activity, personally oriented, integrative approaches in learning process considering appropriate processes, which create developing environment is given.

As a result of the work, the following organizational and pedagogical conditions were substantiated:

1) systematic and phased involvement of students in teaching and research and research activities in various forms of training with the implementation of educational research tasks of the practical direction;

2) organization of the construction of the content of training for agricultural machines on the basis of the permanent integration of scientific knowledge and production processes with optimal coordination with the content of vocational training and students' educational and research activities;

3) *ensuring optimal-functional efficiency of all components of the methodical system of development of research competence of future specialists in agroengineering in the process of studying agricultural machines;*

4) *organization of educational process with the purposeful formation of students of professionally important qualities.*

Key words: *research competence, agricultural engineering, organizational and pedagogical conditions, agricultural machinery, systematic, competence, activity, personally oriented, integrative approaches.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Ефективна державна економіка – це запорука покращення добробуту суспільства та примноження статків громадян. Сьогоднішнє аграрне виробництво в Україні вважається однією із пріоритетних галузей державної економіки, що приносить значні прибутки. Сучасною характерною особливістю аграрного виробництва є його постійний розвиток, що відбувається за рахунок впровадження нової техніки, технологій, засобів, форм господарювання та управління. За таких динамічних процесів однією із визначальних фігур в організації аграрного виробництва є фахівець з агроінженерії, від ефективної професійної діяльності якого залежить і ефективність самої галузі. Означене ставить перед вищою освітою в Україні чітке завдання, що полягає у побудові якісної професійної підготовки фахівців для аграрного сектору, в основі якої набуття особистістю високого рівня професійної компетентності, що гарантує її успішність.

Існуюча професійна діяльність фахівця з агроінженерії наповнена різноманітними видами робіт, що спрямовані на проведення досліджень, здійснення розрахунків та аналізів, підготовку техніки та її впровадження, створення нових технічних засобів, їх реконструкції та модернізації тощо. На сьогодні в основі якісної підготовки фахівців лежать ефективні підходи в організації освітніх процесів, що спрямовані на формування компетентності з врахуванням розвитку науки, техніки та технологій. З огляду на зазначене актуальним постає завдання забезпечення ефективної підготовки інженерів-аграрників з високим рівнем дослідницької компетентності.

Загально відомим фактом є те, що на ефективність підготовки фахівців впливає величезна кількість чинників, частина з яких впливає позитивно, а частина – негативно. Одним із головних завдань сучасної освіти є забезпечення в освітньому середовищі спеціальних умов, які створені на основі оптимального впливу на особистість тих чи інших чинників, які є необхідними і достатніми для досягнення необхідного результату. У такому є разі важливою передумовою ефективної підготовки фахівців є правильне встановлення усіх факторів, що впливають на ефективність підготовки фахівця, визначення їх міри та результату впливу. Це у подальшому стане основою для обґрунтування та забезпечення необхідних умов організації навчально-виховного процесу.

На сьогодні у педагогічній теорії визначено, що обставини, за яких протікає педагогічний процес – це конкретні педагогічні умови, які уводять його у певні межі і не дозволяють протікати у інших [2, 4–12]. Спираючись на зазначене вважаємо, що ефективність запропонованої підготовки фахівців з агроінженерії залежить від реалізації необхідних для цього умов. У такому разі нашим основним завданням стало науково-обґрунтоване визначання тих умов, які дозволять ефективно функціонувати методичній системі розвитку дослідницької компетентності у процесі вивчення сільськогосподарських машин та досягнути необхідного навчального результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання порушеної проблеми і на які спирається автор. Нині наукова теорія багата на різноманітні дослідження у межах вирішення проблеми підготовки інженерних кадрів в Україні та за її межами, серед яких інженери аграрного виробництва. Сьогодні у світовій педагогічній науці широко висвітлені дослідження проблеми професійної підготовки інженерних кадрів (О. Антонов, І. Берьокіна, Т. Білоусова, І. Битинас, В. Головка, О. Джеджула, С. Зелінський, Г. Красильникова, Я. Крупський, М. Лазарєв, І. Мархель, О. Романовський, О. Сільчук, І. Федосова, Д. Чернишова, М. Шубас), у яких наковці майже не торкаються проблеми формування дослідницької компетентності. У роботах з підготовки технічних та інженерних кадрів для агропромислового виробництва (І. Бендера, І. Блозва, М. Бондар, О. Вощевська, О. Дьоміна, Н. Доценко, Н. Івановський, І. Колосок, О. Кошук, П. Лузан, В. Лукач, В. Манько, Ю. Нагірний, Л. Павлюк, В. Рябець, О. Тітова, І. Угринюк) ця проблема також не знаходить необхідного вирішення. Різні аспекти організації підготовки студентів до дослідницької діяльності нині розглядаються у роботах І. Абрамової, С. Белкіної, Н. Головин, О. Горшкової, Е. Єлькіної, Ю. Єрфорта, В. Іскрицького, В. Котенко, Н. Наумкіна, С. Подлесного, І. Янюка, у яких не приділено уваги обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): Мета статті полягає в обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин.

Виокремлення невирішених раніше аспектів загальної проблеми, які суголосні із статтею. Згідно із трактуванням, поданого у тлумачному словнику сучасної української мови, під умовами слід розуміти “необхідні обставини, особливості реальної дійсності, які уможливають здійснення, створення, утворення чого-небудь, або сприяють чомусь” [3, с. 1295]. У сутність поняття “педагогічні умови” у науковій літературі нині подані різні думки, які у своїй більшості спираються на трактування “умови” як вихідної категорії від таких понять як “середовище”, “обставини”, “стан” [2, 4-12]. Ми погоджуємося із такими розуміннями і визначаємо педагогічні умови як спеціально створені обставини в педагогічному процесі, що зумовлені цілеспрямованим та організованим впливом на особистість певних чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням одержаних наукових результатів. Проведений аналіз наукових поглядів І. Глухової, Б. Чижевського та Т. Шмоніної дозволив їм виокремити такі різновиди педагогічних умов: організаційно-педагогічні, соціально-педагогічні та психолого-педагогічні [11; 12]. Також на основі проведеного аналізу педагогічної літератури вважаємо, що до поданого вище слід додати ще й організаційно-методичні умови. У такому разі наступний наш крок дослідження був зумовлений необхідністю визначення потрібного і достатнього виду педагогічних умов, здатних забезпечити дієвість розробленої методичної системи навчання.

Розвиток дослідницької компетентності фахівців, згідно із запропонованими нами концептуальними положеннями, має відбуватися за рахунок цілеспрямованого впровадження методичної системи навчання. Таку методичну систему ми розглядаємо як сукупність взаємопов'язаних складових, які ефективно функціонують лише у певних чітких межах (обставинах) організації педагогічного процесу. Дослідження різноманітних методичних систем навчання описані у роботах багатьох науковців, які сходяться у єдиній думці, що методична система навчання

– це дидактична структура, що включає взаємопов'язані компоненти (Ю. Брановській, А. Ванорін, Е. Данильчук, Г. Лобова, А. Пишкало, Н. Рижова, Г. Саранцев, Т. Сільченкова, Т. Степанова, О. Пономарьова та ін.) [1]. На основі аналізу наукових праць та власних досліджень під методичною системою навчання розуміємо єдино цілісний педагогічний “механізм” з упорядкованою сукупністю взаємопов'язаних складових навчального процесу, взаємозалежне функціонування яких спрямоване на досягнення навчальних результатів [1]. У такому разі забезпечення необхідних умов організації навчального процесу має відбутися на основі врахування загальних характерних особливостей існування методичних систем [2, 4–12] – змістового наповнення системи та функціонально-структурної взаємозалежності усіх її складових. А, отже, забезпечення необхідних умов організації навчального процесу, під час реалізації запропонованої системи, має ґрунтуватися на основі оптимального поєднання її структури та організаційних процесів у ній. Це спрямовало наше дослідження у бік вивчення проблеми організації навчального процесу з точки зору організації роботи самої методичної системи навчання, як основного чинника забезпечення відповідних умов.

Вивчення проблеми забезпечення педагогічних умов розглядаються у наукових роботах багатьох вчених. Оскільки основним нашим завданням є розробка і впровадження методичної системи розвитку дослідницької компетентності як певного організуючого об'єкту, то наша увага була прикута до аналізу наукових праць, у яких тим чи іншим чином піднімається або розв'язується проблема організації педагогічних процесів через реалізацію організаційно-педагогічних умов (Т. Вдовичин, О. Войцехівський, А. Зубко, Л. Гаврутенко, А. Линенко, Т. Лупиніс, Б. Чижевський та ін.).

Під організаційно-педагогічними умовами Т. Лупиніс розуміє сукупність взаємопов'язаних та взаємозумовлених факторів, що забезпечують цілеспрямований процес формування компетентності на базі існуючих можливостей системи освіти [9]. Подібної думки є Т. Вдовичин, оскільки розглядає організаційно-педагогічні умови як комплекс факторів, що регулюють взаємодію об'єктів і явищ педагогічного процесу для досягнення поставленої мети [2]. О. Войцехівський організаційно-педагогічні умови визначає як взаємопов'язані обставини і способи організації педагогічного процесу, які утворюють певну систему та визначають ефективність його функціонування [4].

Деякі науковці розширюють поняття організаційно-педагогічних умов, характеризуючи їх не лише як сукупність певних обставин у педагогічному процесі. На думку А. Линенко організаційно-педагогічні умови відображають організацією навчально-виховного процесу у взаємозалежній навчальній діяльності викладача та студента, що наповнена цілями, методами, формами і засобами навчання [8]. У поняття організаційно-педагогічних умов Л. Гаврутенко вкладає сукупність дій та взаємодій, що сприяють активізації до професійної діяльності майбутніх фахівців, їхньої готовності, самостійності, професійних якостей та компетентностей [5]. Б. Чижевський вказує, що організаційно-педагогічні умови відображають функціональну залежність головних компонентів педагогічного процесу [11].

Таким чином, у результаті проведеного аналізу наукових праць ми приходимо до висновку, що, оскільки ми розглядаємо навчання як організований процес, то під організаційно-педагогічними умовами слід розуміти спеціально створені в педагогічному процесі обставини, що забезпечують цілеспрямований упорядкований та узгоджений вплив на особистість чинників, які є необхідними та

достатніми для досягнення поставлених цілей. Отже, визначена сутність “організаційно-педагогічних умов” та “методичної системи” дозволили встановити доцільність обґрунтування у нашому дослідженні організаційно-педагогічних умов як необхідних обставини для забезпечення навчального процесу у методичній системі розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин.

Наступні кроки дослідження передбачали такі етапи:

- 1) вивчення навчального процесу, за яких протікає розвиток дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин;
- 2) встановлення педагогічних факторів розв’язання суперечностей проблеми розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин;
- 3) встановлення доміантних факторів розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин;
- 4) обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин.

Проведеним дослідженням було встановлено низку педагогічних факторів розв’язання суперечностей проблеми розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин. Методом експертного оцінювання були визначені такі доміантні фактори: зміст підготовки фахівця, система дослідницьких завдань, практичне навчання, методика навчання, педагогічна майстерність викладача, практичне навчання студентів, мотивація студентів до навчання, матеріально-технічне забезпечення навчального процесу.

Ми погоджуємося з думкою О.Малихіна, про те, що науково-обґрунтоване визначення організаційно-педагогічних умов має спиратися на “комплексне вивчення здійснюваної науково-педагогічної роботи в контексті можливостей реалізації положень методологічних підходів” та їх поєднань [10, с. 12]. Згідно із запропонованими концептуальними положеннями, що спираються на результати попередніх досліджень, розвиток дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії має відбутися на основі реалізації у навчальному процесі системного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого та інтегративного підходів. Означене спрямовує нашу роботу у напрямі обґрунтування організаційно-педагогічних умов, як таких обставин, що здатні реалізувати вище вказані педагогічні підходи.

Організаційно-педагогічні умови мають забезпечити оптимальну функціональну дієвість усіх складових методичної системи, за яких відбудеться розвиток дослідницької компетентності у майбутніх фахівців з агроінженерії за рахунок оптимальної реалізації у навчанні системоутворюючого, інтегративного, комплексно-функціонального, практико-орієнтованого та поетапно-діяльнісного процесів. На основі проведених досліджень нами було проаналізовано концептуальні методологічні підходи та визначені відповідні утворюючі процеси розвивального середовища як основні ресурси забезпечення обґрунтованих положень. Врахування отриманих результатів у поєднанні з визначеними доміантними факторами спрямували нас чітко визначення організаційно-педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин (табл. 1).

Таблиця 1.

Врахування методологічних підходів в організаційно-педагогічних умовах розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин

Методологічні підходи	Утворюючі процеси розвивального середовища	Характеристика процесів в організації вивчення сільськогосподарських машин	організаційно-педагогічні умови
діяльнісний	поступно-діяльнісний процес	цілеспрямована організація навчальної діяльності студентів з поступовим її розвитком на основі перманентного переходу від теоретичного до практичного навчання та залучення до навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи	системне та поетапне залучення студентів до навчально-дослідницької і науково-дослідної діяльності на різних формах навчання з виконанням навчальних дослідницьких завдань практико-виробничого спрямування
компетентнісний	практико-орієнтований процес	цілеспрямоване та перманентне включення студентів до виконання навчальних дослідницьких завдань у навчальних та виробничих умовах з вивчення, розробки та впровадження в аграрне виробництво сільськогосподарської техніки та технологій на основі виконання конструкторських, аналітико-прогностичних, проектувальних, технологічних, дослідних, управлінських, експлуатаційних та ремонтних робіт	організація побудови змісту навчання сільськогосподарським машинам на основі перманентної інтеграції наукових знань та виробничих процесів з оптимальним їх узгодженням із змістом професійної підготовки та з навчально-дослідницькою та науково-дослідною діяльністю студентів
	комплексно-функціональний	організація цілісного і органічного процесу набуття особистістю здатності й готовності до виконання функціональних обов'язків під час здійснення дослідницької діяльності як складової спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, що дозволяє у повній мірі підготувати його до виконання усіх видів професійних завдань у роботі з сільськогосподарськими машинами	забезпечення оптимально-функціональної дієвості усіх складових методичної системи розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин
Інтегративний	інтегративний процес	цілісне та гармонійне об'єднання різних елементів методичної системи у єдине ціле, їх органічне узгодження на різних етапах навчання з врахуванням в організації навчання специфіки сучасного аграрного виробництва, розвитку науки і сільськогосподарської техніки, умов та засобів професійної інженерної діяльності, що виявляється у: формуванні та реалізації міжпредметних зв'язків під час вивчення сільськогосподарських машин; послідовному та оптимальному комбінуванні теоретичного та практичного навчання; навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи студентів; вибору та застосування змісту, методів, засобів і форм навчання	
системний	системоутворюючий процес	організація навчання як цілісного динамічного явища, у якому структурно і гармонійно узгоджуються та ефективно функціонують усі елементи навчального процесу, що органічно доповнюють систему загальної професійної підготовки фахівця з опорою на: цілісність і наступність у змісті освіти й навчання; послідовність та варіативність у застосування методів, засобів, форм навчання та діагностики навчальних результатів	
Особистісно орієнтований	особистісно-розвивальний процес	розвиток у майбутнього фахівця здатності й готовності до професійної діяльності як інтегрованої якості особистості з цілеспрямованим формуванням у нього професійно важливих якостей	організація навчального процесу з цілеспрямованим формуванням у студентів професійно важливих якостей

Висновки представлено у статті дослідження і перспективи подальших наукових розвідок із зазначеного напрямку. На даному етапі нашого дослідження нами була встановлена необхідність обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин з метою реалізації системного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, інтегративного та педагогічних підходів. У результаті проведеної роботи були обґрунтовані такі організаційно-педагогічні умови:

- 1) системне та поетапне залучення студентів до навчально-дослідницької і науково-дослідної діяльності на різних формах навчання з виконанням навчальних дослідницьких завдань практико-виробничого спрямування;
- 2) організація побудови змісту навчання сільськогосподарським машинам на основі перманентної інтеграції наукових знань та виробничих процесів з оптимальним їх узгодженням із змістом професійної підготовки та з навчально-дослідницькою та науково-дослідною діяльністю студентів;
- 3) забезпечення оптимально-функціональної дієвості усіх складових методичної системи розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин;
- 4) організація навчального процесу з цілеспрямованим формуванням у студентів професійно важливих якостей.

Пріоритетним напрямом подальшої роботи є визначення педагогічних шляхів забезпечення організаційно-педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських машин.

Література

1. Буцик І. М. Методична система формування дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Миколаїв, 2017. Вип. 3(58). С. 50–54.
2. Вдовичин Т. Я. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов для забезпечення навчального процесу майбутніх бакалаврів інформатики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Вип. 34*. Київ, Вінниця : ТОВ фірма “Планер”, 2013. С. 225–229.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови /Уклад і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ, Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2004. 1440 с.
4. Войцехівський О. Л. Організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної діяльності за напрямком “Охорона та захист державного кордону”. *Вісник НАДПСУ: електр. наук. фах. вид.* Хмельницький : НАДПСУ, 2011. Вип. 4. С. 4.
5. Гаврутенко Л. А. Організаційно-педагогічні умови формування професійних умінь майбутніх спеціалістів економічного профілю у ВНЗ I-II рівня акредитації. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр.* Київ: Нац. авіац. ун-т., 2014. Вип. №5. С. 36-40.
6. Житник Н. В. Організаційно-педагогічні умови підготовки бакалаврів економіки у коледжі II рівня акредитації : дис. ... канд. пед. наук. Кривий Ріг : 2001. 223 с.
7. Курач М. С. Організаційно-педагогічні умови формування у студентів художньо-проектних знань і вмінь. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*. Дрогобич : Посвіт, 2016. Вип. 16. С. 335–341.
8. Линенко А. Ф. Теория и практика формирования готовности студентов педагогических вузов к профессиональной деятельности. *Дис. ... док. пед. наук*. Київ, 1996. 371 с.
9. Лупиніс Т. Б. Організаційно-педагогічні умови та принципи формування інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи. *Наукові праці Чорноморського державного*

університету імені Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”. Серія: Педагогіка. 2012. Т. 188, Вип. 176. С. 89–94.

10. Малихін О. В. Методологічні основи визначення дидактичних умов у дослідженнях з теорії навчання (у вищій школі). *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”. Серія: Педагогіка.* 2013. Т. 215, Вип. 203. С. 11–14.
11. Чижевський Б. Г. Організаційно-педагогічні умови становлення ліцеїв в Україні. Київ: Інститут педагогіки АПН України, 1996. 249 с.
12. Шмоніна Т. А., Глухов І. Г. Сучасні підходи до розуміння поняття “педагогічні умови”. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки.* Вип. 59. Херсон : ХДУ, 2011. С. 65–68.

References

1. Butsyk, I.M. (2017), *Metodychna systema formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti inzheneriv ahrarnoho profilu*, *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O.Sukhomlynskoho*, Mykolaiv, vol. 3(58), P. 50–54. [in Ukrainian].
2. Vdovichin, T.Ya. (2013), *Obgruntuvannya organizacijno-pedagogichnikh umov dlya zabezpechennya navchalnogo procesu majbutnikh bakalavriv informatiki. Suchasni informacijni tekhnologiyi ta innovacijni metodiki navchannya v pidgotovczy fakhivciv: metodologiya, teoriya, dosvid, problemi.* – vol. 34, Kiyiv-Vinnicya, P. 225–229. [in Ukrainian].
3. Velikiy tlumachniy slovník suchasnoyi ukrainskoyi movi, (2004) Busel, V.T., Kiyiv, 1440 p. [in Ukrainian].
4. Vojczekhivskij, O.L. (2011), *Organizacijno-pedagogichni umovi formuvannya gotovnosti majbutnikh oficjeriv-prikordonnikiv do profesijnoyi diyalnosti za napryamkom “Okhrona ta zakhist derzhavnogo kordonu”*, *Visnik NADPSU*, Khmelniczkij, vol. 4, P. 4. [in Ukrainian].
5. Gavrutenko, L.A. (2014), *Organizacijno-pedagogichni umovi formuvannya profesijnikh umin majbutnikh speczialistiv ekonomichnogo profilyu u VNZ I-II rivnya akreditacijni*, *Visnik Nacjonalnoho aviacijnogo universitetu*, Kiyiv, vol. 5, P. 36–40. [in Ukrainian].
6. Zhitnik, N.V. (2001), *Organizacijno-pedagogichni umovi pidgotovki bakalavriv ekonomiki u koledzhi II rivnya akreditacijni: dis. ... kandidata ped. nauk: 13.00.04*, Krivij Rig, 223 p. [in Ukrainian].
7. Kurach, M.S. (2016), *Organizacijno-pedagogichni umovi formuvannya u studentiv khudozhno-proektnikh znan i vmin*, *Aktualni pitannya gumanitarnikh nauk: mizhvuzivskij zbirnik naukovikh prac molodikh vchenikh Drogobiczkogo derzh. ped. un-tu imeni Ivana Franka*, Drogobich, vol. 16, P. 335-341. [in Ukrainian].
8. Linenko, A.F. (1996), *Teoriya i praktika formuvannya gotovnosti studentiv pedagogichnikh vuziv do profesijnoyi diyalnosti*, *Dis. ... dok. ped. nauk*, Kiyiv, 371. [in Russian].
9. Lupinis, T.B. (2012), *Organizacijno-pedagogichni umovi ta princzipi formuvannya informacijnoyi kompetentnosti magistrantiv soczialnoyi roboti*. *Naukovi praczi Chornomorskogo derzhavnogo universitetu imeni Petra Mogili kompleksu “Kiyevo-Mogilyanska akademiya”*, T. 188, vol. 176, P. 89–94.
10. Malikhin, O.V. (2013), *Metodologichni osnovi viznachennya didaktichnikh umov u doslidzhennyakh z teorii navchannya (u vishnij shkoli)*, *Naukovi praczi Chornomorskogo derzhavnogo universitetu imeni Petra Mogili kompleksu “Kiyevo-Mogilyanska akademiya”*, T. 215, vol. 203, P. 11–14. [in Ukrainian].
11. Chizhevskij, B.G. (1996), *Organizacijno-pedagogichni umovi stanovlennya liczeyiv v Ukrayini*, Kiyiv, 249 p. [in Ukrainian].
12. Shmonina, T.A., Glukhov, I.G. (2011), *Suchasni pidkhodi do rozuminnya ponyattya “Pedagogichni umovi”*, *Zbirnik naukovih prats. Pedagogichni nauki.* vol. 59, Herson: P. 65–69. [in Ukrainian].

Одержано статтю: 1.02.2019

Прийнято до друку: 28.02.2019